

даток уже не буде стягуватися. Ліквідація готівкового обігу зробить прозорими всі товарно-грошові відносини, тобто здійсниться мрія всіх президентів і прем'єрів – повністю ліквідується корупція. Доходи і витрати всіх членів суспільства можна буде легко проконтролювати. Бізнес нарешті стане чесною справою, отримуватиме чесний прибуток і буде вірити владі та активно інвестувати в розвиток, що знову ж таки збільшить бізнесові обороти, а відповідно й обсяги нових надходжень до бюджету. В результаті ми отримаємо гіперактивну економіку, чесний та активний бізнес, здорову атмосферу в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Головне в діяльності податкової міліції ДПС України – економічний ефект [Електрон. ресурс] // Прес-служба ДПС України. – 6 грудня, 2012. – Режим доступу: http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article art_id=342444&cat_id=90622
2. Розподіл видатків державного бюджету України на 2012 рік: додаток 23 до Закону України «Про державний бюджет України на 2012 рік».

3. Росія: загальна інформація [Електрон. ресурс] / Українське національне інформаційне агентство. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/Russia/russia.php>

4. США: загальна інформація [Електрон. ресурс] / Українське національне інформаційне агентство. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/USA/usa.php>

5. Франція: загальна інформація [Електрон. ресурс] / Українське національне інформаційне агентство. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/France/france.php>

6. Кендохов А. Какая налоговая реформа нужна Украине? / А. Кендохов, А. Ярым-Агаев [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: http://kenduhov.in.ua/index.php?type=full&name=nstat/nstat_2.html

7. Валовий внутрішній продукт і валовий національний дохід України за 2010 рік: експрес–випуск 78 / Державна служба статистики. – 31.03.2011.

8. Валовий внутрішній продукт і валовий національний дохід України за 2011 рік: експрес–випуск 77 / Державна служба статистики. – 31.03.2012.

9. Статистичний щорічник України за 2012 рік. – К.: ТОВ «Август Трейд» 2012. – 560 с.

I.B. НЕЧАЮК,

аспірантка, Академія фінансового управління

Механізм фінансової політики і бюджетний дефіцит в економіці

У статті висвітлено різні підходи до визначення поняття «фінансовий механізм». Проаналізовано напрями ефективної фінансової політики, досліджено пріоритетні галузі бюджетного фінансування в умовах світової фінансової кризи та визначена роль бюджетного дефіциту в механізмі фінансової політики держави.

Ключові слова: фінансова політика в Україні, бюджетне фінансування, світова фінансова криза, бюджетний дефіцит.

В статье рассматриваются разные подходы к определению понятия «финансовый механизм». Проанализированы направления эффективной финансовой политики, исследованы приоритетные отрасли бюджетного финансирования в условиях мирового финансового кризиса и определена роль бюджетного дефицита в механизме финансовой политики государства.

Ключевые слова: финансовая политика в Украине, бюджетное финансирование, мировой финансовый кризис, бюджетный дефицит.

The article was discussed different point of view into definition concept «the financial mechanism». analyzes the trends of effective financial policies, research priority areas of budget financing in the global financial crisis and the role of budget deficits in the mechanism of financial policy.

Keywords: financial policy of Ukraine, financing, the global financial crisis, the budget deficit.

Постановка проблеми. Недостатній ступінь розробки теоретичних питань у галузі державного бюджету обумовив не лише його тривале невизнання як самостійної економічної категорії, а й одночасно перешкоджав розробці моделі бюджетного фонду країни. Бюджетний фонд, що є матеріально-фінансовою базою діяльності держави, формувався виходячи із завдань функціонування адміністративно-командної системи. Його величина була орієнтована не на оптимальні пропорції, необхідні для регулювання економіки і вирішення соціальних проблем, а на витратний підхід, покликаний забезпечити фінансовими ресурсами діяльність чисельних органів державної влади.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженням змісту, обґрунтуванню принципів, переваг та недоліків у проведенні фінансової політики в Україні сьогодні приділяється значна увага. Фінансова політика є об'єктом дослідження провідних спеціалістів академічних установ, предметом дискусій для практиків, представників законодавчих та виконавчих органів на різних владних рівнях. Серед вітчизняних науковців, які присвятили свою діяльність розв'язанню питань формування фінансової політики різних територіальних рівнів, слід виокремити дослідження М. Аза-

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

рова, В. Базилевича, О. Баравовського, О. Василика, А. Гальчинського, В. Геєця, Т. Єфименко, С. Ковальчук, І. Луніної, І. Лютого, В. Опаріна, К. Павлюк, В. Федосова, Ф. Ярошенка, І. Чугунова та інших.

Бюджетний дефіцит є важливим інструментом державної фінансової політики, який впливає на економічне та соціальне становище країни. При цьому кожна країна має певні особливості, які треба враховувати в ході використання такого важеля, як бюджетний дефіцит. Невиважена соціально-економічна політика, спад виробництва, занепад підприємств на Україні є глибинними причинами бюджетного дефіциту країни. Отже, питання бюджетного дефіциту і удосконалення підходів до його фінансування в Україні особливо актуальні.

Метою статті є визначення механізму реалізації ефективної фінансової політики держави та роль бюджетного дефіциту.

У контексті досягнення даної мети потрібно вирішити такі завдання:

- розглянути напрями витрачання бюджетних коштів для забезпечення проведення ефективної фінансової політики країни;
- проаналізувати необхідність «дефіцитного фінансування» як способу досягнення ефективного попиту;
- визначити пріоритетні галузі бюджетного фінансування в умовах світової фінансової кризи.

Виклад основного матеріалу. Бюджетний дефіцит в Україні – це вимушений дефіцит. У нашій країні рівень оподаткування настільки високий, що далі підвищувати його практично неможливо. Недостатність доходів державного бюджету головним чином зумовлюється недостатнім обсягом доходів підприємств і громадян. А відтак бюджетний дефіцит походить не з фінансової політики держави у сфері доходів, а з дефіциту фінансових ресурсів у нашему суспільстві.

В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичін визначають бюджетний дефіцит як перевищення видатків над власними доходами держави, що надійшли на постійній основі [5, с. 94].

І. Дьяконова характеризує бюджетний дефіцит як незбалансованість макроекономічних зв'язків і визначає поняття дефіциту бюджету як показника незбалансованості доходів і витрат [2].

Професор І. Чугунов визначає дефіцит бюджету як один з важомих інструментів процесу бюджетного регулювання, що істотно впливає як на збалансованість бюджетної системи, так і на економічний розвиток держави [7, с. 27–28].

Зміни фінансової політики відбуваються на основі змін економічної політики держави. Критикуючи поширені уявлення про державу виключно як споживача, на відміну від приватного сектору, який заощаджує та інвестує кошти, Р. Масгрейв писав, що «частка державних видатків на товари і послуги, яка перетикає в інвестиції... як правило, перевищує частку інвестицій у приватних видатках». Крім того, державні інвестиції у транспорт, освіту, науку мають особливо велике значення для економічного зростання. Ще у 1939 році ним

було обґрунтовано положення про необхідність фінансування поточних видатків – за рахунок поточних доходів, а капітальних – за рахунок позик з урахуванням амортизації активів протягом часу їх служби. Позитивний вплив державних інвестицій на економічне зростання традиційно підтримується вченими». «Бюджетний дефіцит виникає в результаті незбалансованості економіки, зниження доходів і різкого зростання видатків, викликаних безгосподарністю». [3, с. 93].

«Сьогодні в більшості країн світу дефіцит бюджету становить від 2% до 15% ВНП при середньосвітовій його величині 4,5%. Спостерігається тенденція до стабілізації бюджетного дефіциту в середньосвітовому вимірі в розмірі 3–5%. Слід зауважити, що розмір бюджетного дефіциту, який перевищує 3% валового національного продукту, призводить до зниження інвестиційної активності, розвитку інфляції. Такий дефіцит є гальмом економічного зростання держави» [6].

Світова фінансова криза призвела до погіршення економічної ситуації у країні та до нестачі державних фінансових ресурсів у 2008 році. Планові надходження до бюджету не виконувалися, відповідно бракувало ресурсів на фінансування державних видатків, що стало причиною залучення внутрішніх боргових ресурсів під 25–28% середньозваженої дохідності за 2009 рік. Внутрішній борг за цей період зріс на 46,4 млрд. грн. [23].

Як негативний фактор необхідно відзначити зростання в загальній структурі кількості ОВДП, що знаходяться у власності НБУ з четвертого кварталу 2008 року. Варто зазначити також зростання випуску короткострокових ОВДП. Якщо до 2007 року у структурі внутрішнього боргу були присутні в основному піврічні облігації, то з 2008 року випускаються цінні папери з терміном погашення три місяці, що вказує на різку нестачу державних ресурсів. Уряд змушений був підвищувати ставки дохідності аж до 25–27% для її покриття, що стало причиною зростання вартості обслуговування внутрішнього боргу [23]. В цей час на фоні світової фінансової кризи зростання зовнішнього боргу України становило 60% у доларовому еквіваленті, або 154% у гривневому вираженні. Це відбулося внаслідок запозичень і зниження курсу гривні [24].

Суттєву частину нових запозичень становили державні борги, а борг банківського сектору знижувався. На 34–відсоткове зростання у 2010 році вплинули отримані транши МВФ, які мали сприяти відновленню української економіки. На 1 січня 2011 року зовнішній борг держави становив \$22,836 млрд. [24]. Його збільшення у 2010 році відбулося в напрямі зростання прямої заборгованості держави, довгострокових позик реального та короткострокових позик інших секторів економіки. За рахунок впливу платіжного балансу зовнішній борг зріс на 15,6 млрд. грн., за рахунок впливу курсових різниць – знизився на 1,7 млрд. грн.

За даними Національного банку України, валовий зовнішній борг на кінець першого кварталу 2011 року досяг 84,1% ВВП [24]. Отже, з одного боку, можна стверджувати, що можливості для подальшого користування зовнішніми позиковими ре-

сурсами все ж таки залишаються, особливо зважаючи на ставки їх залучення. З іншого боку, це вказує на ризики дефолту України за зовнішніми зобов'язаннями. Якщо оцінити динаміку кредитних рейтингів України, то наразі чотири агентства дають стабільний прогноз розвитку, тоді як у 2008–2009 роках відбулося його пониження, причому Standard and Poor's і Fitch Ratings давали негативний прогноз.

Україні негативні наслідки (фінансові, економічні, соціальні) величезного бюджетного дефіциту потребують здійснення системи заходів для його подолання, проведення активної фінансової політики, використання узвичасених у світовій практиці методів боротьби з дефіцитом. Прагнення до рівноваги бюджетних доходів і витрат шляхом збалансованості державного бюджету – це сьогодні одне з головних завдань. Тільки вирішуячи його, можна проводити цілеспрямовану фінансову політику. При цьому варто враховувати, що засоби розв'язання даного завдання багато в чому визначається тому, до якої межі (нульового чи іншого) і якими темпами потрібно прагнути до збалансування бюджетних витрат і доходів.

У програму конкретних заходів щодо скорочення бюджетного дефіциту варто включити і послідовно проводити в житті такі заходи, що, з одного боку, стимулювали б прipliv коштів у бюджетний фонд країни, а з іншого – сприяли б скороченню державних витрат, тобто:

- зміна напрямів інвестування бюджетних засобів у галузі народного господарства з метою значного підвищення фінансової віддачі від кожної гривні;
- зниження воєнних витрат;
- зберігання фінансування лише найважливіших соціальних програм;
- мораторій на прийняття нових соціальних програм, що потребують значного бюджетного фінансування;
- заборона центральному банку країни надавати кредити урядовим структурам будь-якого рівня без належного оформлення заборгованості державними цінними паперами.

Крім цього, варто враховувати, що «у світовій практиці для зниження бюджетного дефіциту широко використовується така форма, як залучення в країну іноземного капіталу. З його допомогою вирішується відразу декілька задач, причому не тільки фіiscalного, а й економічного характеру, ско-

рочуються бюджетні витрати, призначенні на фінансування капітальних вкладень (а виходить, зменшується розрив між прибутками і витратами), розширюється база для виробництва товарів і послуг, з'являється новий платник податків (отже, збільшуються дохідні надходження в бюджет), поліпшується стан платіжного балансу» [6].

Структура зовнішнього боргу показує, що наша держава є залежною від динаміки курсу однієї валюти. Як позитивні зрушенні варто відзначити зниження боргів банківського сектору, хоч це і відбувалося на фоні приросту заборгованості інших секторів економіки. Основний приріст зовнішніх боргів стався внаслідок прямих державних запозичень. Варто погодитися із думкою про включення до показників, що характеризують політику управління дефіцитом, співвідношення витрат на обслуговування державного боргу та доходів бюджету у відповідному періоді, оскільки це характеризуватиме ефективність функціонування економіки з погляду погашення заборгованості. Фактором ризику при управлінні бюджетним дефіцитом є підвищення соціальних виплат у передвиборчі періоди без урахування економічної ситуації у країні. В основному воно є незапланованим, що призводить до зростання навантаження на державні фінанси і необхідності пошуку джерел покриття. В такій ситуації для формування фінансових ресурсів держава переважно звертається до позикових джерел, що зумовлює нарощення державного боргу. За даними законів України про державний бюджет основним джерелом фінансування дефіциту державного бюджету протягом 2007–2012 років залишаються кошти від державних внутрішніх та зовнішніх запозичень.

Особливо стрімко зростає потреба у залученні коштів для фінансування дефіциту бюджету в 2009 році – до 89 001,67 млн. грн. з 18 199,97 млн. грн. у 2008 році та до 107 658,38 млн. грн. у 2010 році, що є доволі загрозливим моментом у вирішенні питань забезпечення боргової безпеки держави в умовах боротьби з наслідками світової фінансової кризи та загострення проблем із реальним сектором економіки. Однак уже за даними інформації про стан виконання зведеного та державного бюджетів України за 2011 рік (відповідно до звіту Державної казначейської служби України від 24.01.2012) [9] загальний фонд дер-

Таблиця 1. Показники фінансування державного бюджету України протягом 2007–2012 років, млн. грн.

Показники	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Загальне фінансування	19066,00	25020,18	31563,03	54 095,37	35 343,00	25 129,48
Фінансування за борговими операціями	4 977,25	12167,46	61553,93	83 862,17	258 262,01	32 585,00
Запозичення	11627,86	18199,97	89001,67	107658,38	88 096,39	98 484,56
Внутрішні запозичення	3 829,79	10774,38	70193,79	73 590,27	45 087,50	60 952,64
Зовнішні запозичення	7 798,07	7425594,70	18807,87	34 068,11	43 008,89	37 531,92
Погашення	-6650,60	-6 032,51	-27447,74	-23796,22	-62 270,19	-65 899,56
Внутрішні зобов'язання	-2 499,56	-3 659,71	-14 518,04	-17061,99	-37 522,83	-34 650,96
Зовнішні зобов'язання	-4 151,05	-2 372,80	-12 929,70	-6 734,23	-24 747,36	-31 248,60
Надходження від приватизації державного майна	10 587,71	607,14	8 501,22	6 350,00	10 000,00	10 000,00
Фінансування за активними операціями	3 501,04	12 245,57	-38 492,13	-36 116,80	-483,20	-17 455,52

Джерело [12–18].

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

жавного бюджету за 2011 рік виконано з дефіцитом у сумі 20 940,2 млн. грн. проти передбаченого розписом показника фінансування у 35 343,0 млн. грн.

У 2012 році заплановано фінансування дефіциту бюджету за рахунок запозичень у розмірі 98 484,56 млн. грн., у тому числі внутрішніх – 60 952,64 млн. грн., або 61,9% від загальної суми запозичень, на зовнішніх ринках – 37 531,9 млн. грн., або 38,1%.

Відповідно до Програми управління державним боргом на 2012 рік [19] фінансування державного бюджету України здійснюватиметься за допомогою широкого спектру боргових інструментів (табл. 2), що має підвищити ефективність управління державним боргом України та її кредитний рейтинг на міжнародному ринку капіталів.

Однак зростання потреби фінансування бюджету за рахунок запозичень «може спровокувати кризу державної за-боргованості й порушити хитку макрофінансову стабільність у країні... Боргова криза може виникнути або у 2012 році на фоні зниження попиту інвесторів на боргові зобов'язання держави й неспроможності уряду рефінансувати накопичені борги, або у 2013 році в умовах стрімкого зростання витрат бюджету на погашення й обслуговування державного боргу, що підштовхуватиме державу до дефолту чи реструктуризації боргів, які підлягають погашенню» [1, с. 17].

Відповідно до прогнозу державного бюджету України на 2013 та 2014 роки [20] планування внутрішніх і зовнішніх державних запозичень має здійснюватись так, щоб на кінець бюджетного періоду обсяг державного боргу перебував у межах граничного обсягу, визначеного в законі про державний бюджет України, відповідно до ч. 1 ст. 18 Бюджетного кодексу (60% ВВП) [8]. «Проблема подолання дефіциту бюджету в Україні є однією з найбільш важливих і спірних фінансових питань. При її обговоренні нерідко розглядають досвід інших країн, економіка яких функціонує нормально і при рівні бюджетного дефіциту в 5–10% від ВВП. Ситуацію загострюють й несприятливі чинники розвитку вітчизняної економіки: низький рівень ВВП, фінансових ресурсів як на рівні держави, так і суб'єктів господарювання» [4].

Показник відношення обсягу сукупного державного боргу України до величини ВВП України на 2012–2013 роки наведений у табл. 3.

Отримані прогнозні значення показника відношення державного боргу України до ВВП України свідчать про перевищення темпів запозичень над темпами розвитку економіки України, тобто про підвищення боргового навантаження на економіку нашої держави. Основною причиною подальшого зростання державного боргу є необхідність в обслуговуванні та погашенні запозичень, здійснених у попередні роки. Подальші перспективи реалізації боргової політики України пов'язані зі зниженням темпів зростання обсягів державних запозичень, які в основному будуть спрямовуватися на погашення поточного державного боргу. Це, своєю чергою, призведе до збільшення боргового навантаження на економіку України.

Дана ситуація вимагає конкретних дій зниження боргового навантаження та ефективного використання державних запозичень для стабілізації загальноекономічної ситуації в Україні та створення умов з метою виходу економіки на рівень стало-го економічного зростання. Перш за все необхідно прийняти комплексний законодавчий акт, який чітко регулював би відносини, пов'язані з функціонуванням державного та гарантованого державою боргу. Наступним кроком має бути поліпшення системи управління державним боргом за рахунок підвищення інвестиційної спрямованості державних позик. Це дозволить створити сприятливі умови для економічного зростання та підвищення ефективності залучених коштів.

Крім того, важливим завданням боргової політики є також пошук оптимального співвідношення між борговим та податковим фінансуванням бюджетних витрат. Так, у коротко-строковому періоді залучення позикових ресурсів дає можливість дещо знизити фіскальне навантаження на національну економіку в розрахунку на напрям додаткових коштів, які залишаються у суб'єктів господарювання, на їх розвиток. Таким чином, фінансування поточних бюджетних витрат буде здійснюватися за рахунок коштів майбутніх поколінь, а отже, припиниться економічний розвиток у довгостроковій перспективі. За розрахунками австрійського еко-

Таблиця 2. Відношення державного та гарантованого державного боргу України до ВВП (на кінець відповідних років), %*

Показники	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Гарантований державою борг	2,4	6,2	9,9	9,9	8,8	7,9
Державний борг	9,9	13,8	24,9	29,6	27,2	27,3
Державний та гарантований державою борг	12,3	20,0	34,8	39,5	36,0	35,2

* За даними Міністерства фінансів України.

Таблиця 3. Показник відношення сукупного державного боргу та ВВП України на 2012–2013 роки

Показник	Роки	
	2012	2013
Сукупний обсяг державного боргу України, млрд. грн.	563,8	672,4
Обсяг ВВП України, млрд. грн.	1481,6	1677,9
Прогнозовані значення показника відношення державного боргу до ВВП України відповідно до розробленої моделі, %	38,1	40,1
Прогнозовані значення показника відношення державного боргу до ВВП України за даними МВФ, %	39,4	39,0
Джерело [12–18].		

номіста Ф. Шнайдера, цей показник в Україні становить 52%. Програмою економічних реформ на 2010–2014 роки «Багате суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» передбачено зниження цього показника до 30% протягом наступних чотирьох років [23].

Реалізація цієї програми дозволить додатково залучити до державного бюджету України понад 50 млрд. грн. і знизити необхідність державного бюджету у фінансових ресурсах, залучених на кредитній основі.

За прогнозними даними державного бюджету України на 2013 та 2014 роки, планується утримання обсягу державного боргу на рівні, що не перевищує 28% ВВП, що має сприяти покращенню іміджу України як інвестиційно привабливої держави, змінити довіру іноземних інвесторів, зменшити уразливість фінансової системи країни в умовах несприятливої кон'юнктури зовнішніх фінансових ринків.

За даними прогнозу державного бюджету України на 2013 та 2014 роки [20], передбачається скорочення дефіциту державного бюджету з 1,6% ВВП у 2012 році до 1% у 2013 та 1,5% у 2014 році, що забезпечить помірковане зростання темпів державного боргу, яке не перевищуватиме темпи зростання ВВП.

В Україні боротьба з незбалансованістю бюджету розпочалася з прийняття Програми економічних реформ Президента України на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [21], нової редакції Бюджетного кодексу [8], прийняття Помірковане зростання темпів державного боргу, яке не перевищуватиме темпи зростання ВВП.

Крім того, це дасть можливість переглянути склад та структуру видатків державного бюджету та переорієнтувати соціально спрямований бюджет споживання на бюджет розвитку. Беззаперечною є пріоритетність функції соціального захисту держави своїх громадян, однак і беззаперечним є те, що без налагодженої роботи реального сектору економіки, без відпрацювання реальних стимулів та зацікавленості громадян у створенні суспільного продукту (а не очікуванні соціального захисту) не може йти мова навіть про наявність простого відтворення в економіці держави. Політика управління зовнішнім боргом потребуватиме удосконалення його структури з метою зниження залежності від однієї валюти. Факторами впливу на політику управління зовнішнім боргом є також динаміка валютного курсу та розмір валютних резервів НБУ. В періоди кризи деякі фахівці відстоюють погляд про необхідність девальвації національної валюти з метою підвищення конкурентоспроможності експортних підприємств. Такий захід, з одного боку, збільшить виручку

для суб'єктів підприємницької діяльності, а з іншого – приведе до зростання зовнішнього боргу за рахунок його переоцінки. Formується ситуація, коли ризики експортних компаній перекладаються на економічну систему країни в цілому, оскільки приріст зовнішнього боргу через курсові коливання буде змушений сплачувати кожен громадянин у формі податкових платежів.

Політика управління зовнішнім боргом має враховувати можливість активізації курсових ризиків за рахунок зовнішніх джерел впливу, пов'язаних із загальною кон'юнктурою на світових валютних фінансових ринках. У разі істотної переваги однієї валюти над іншими у структурі зовнішньої зобов'язаності держава опиняється залежною від політики тих урядів, у валюті яких здійснені основні запозичення України.

Висновки

Отже, значні рівні дефіциту бюджету та, як наслідок, стрімке зростання державного боргу протягом останніх років стали суттєво впливати на стан економіки країни. Виникла нагальна необхідність у проведенні більш якісного аналізу макроекономічного впливу бюджету.

У науковій літературі зустрічаються твердження, що дефіцит бюджету може мати позитивний вплив на пожвавлення економічного життя. З цим можна погодитися тільки частково, тому що не сам дефіцит може сприяти економічній активності, а методи його використання. Економіка України потребує значних фінансових ресурсів для проведення реформ у багатьох сферах. Обмеження фінансування дефіциту бюджету за умов недостатності інвестиційних ресурсів зменшує обсяги видатків, що спрямовуються на розвиток економіки та розв'язання соціальних проблем, тому необхідна активна політика щодо збільшення фінансування державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Богдан Т.П. Управління державним боргом і макрофінансові ризики в економіці України / Т.П. Богдан // Фінанси України. – 2011. – №1. – С. 13–23.
2. Дьяконова I. Бюджетний дефіцит і його регулювання у перехідній економіці України: Дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Українська академія банківської справи. – Суми, 2000. – 182 с.
3. Редіна Н.І., Гордеєва Л.П. Дефіцит бюджету й основні шляхи його подолання в Україні // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 93.
4. Павлова Л.П. Економічна характеристика бюджетного дефіциту // Фінанси України. – 2008. – №3. – С. 15–20.
5. Федосов В.М. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: Монографія / В.М. Федосов, В.М. Опарін, С.В. Львович. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
6. Федосов В., Гладченко Л. Бюджетний дефіцит у контексті західної фінансової теорії і практики // Финансовые риски. – 2009. – №3. – С. 19–32.
7. Чугунов І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку. – К.: НІОС. 2003. – 488 с.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

8. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456–VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.rada.gov.ua>
9. Інформація про стан виконання зведеного та державного бюджетів України за 2011 рік [відповідно до звіту Державної казначейської служби України від 24.01.2012] / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=324687&cat_id=77440
10. Конституція України: затверджена 28.06.96 №254/96–ВР / Верховна Рада України // Відомості ВРУ. – 1996. – №30. – Ст. 141.
11. Податковий кодекс України / Верховна Рада України – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.
12. Про Державний бюджет України на 2007 рік: закон України від 19.12.2006 №489–V / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
13. Про Державний бюджет України на 2008 рік: закон України від 28.12.2007 №107–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
14. Про Державний бюджет України на 2009 рік: закон України від 26.12.2008 №835–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
15. Про Державний бюджет України на 2010 рік: закон України від 27.04.2010 №2154–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
16. Про Державний бюджет України на 2011 рік: закон України від 23.12.2010 №2857–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
17. Про Державний бюджет України на 2012 рік: закон України від 22.12.2011 №4282–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
18. Про Державний бюджет України на 2012 рік: закон України від 06.12.2012 №5515–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
19. Про затвердження програми управління державним боргом на 2012 рік: наказ Міністерства фінансів України від 01.02.2012 №67 / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.minfin.gov.ua/c>
20. Прогноз Державного бюджету України на 2013 та 2014 роки [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.minfin.gov.ua/>
21. Програма економічних реформ Президента України на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.minfin.gov.ua/c>
22. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011 №3668–VI / Верховна Рада України / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
23. Результати розміщення облігацій внутрішньої державної позики [Електрон. ресурс] / Національний банк України. Офіційний веб–сайт. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Fin_ryn/Rynok_kap/
24. Статистичні дані щодо зовнішнього боргу України [Електрон. ресурс] / Національний банк України. Офіційний веб–сайт. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/Statist/index_DEBT.htm

УДК 330.131.5:65.012.2

O.M. КРАВЧЕНКО,

викладач, Чернігівський державний інститут економіки і управління

Аналіз соціально–економічного розвитку України на основі макроекономічних показників

У статті розглянуто вплив динаміки внутрішнього валового продукту України на відповідність соціальних стандартів населення держави. Доведено, що оплата праці найманіх працівників відповідно до ВВП залишається досить низькою. Таким чином, соціальна політика держави є невід'ємною складовою стратегії соціально–економічного розвитку України.

Ключові слова: внутрішній валовий продукт (ВВП), динаміка ВВП, соціальний розвиток, соціально–економічний розвиток, продуктивність праці, добробут населення.

В статье рассмотрено влияние динамики внутреннего валового продукта Украины на соответствие социальных стандартов населения государства. Доказано, что оплата труда наемных работников в соответствии с ВВП остается достаточно низкой. Таким образом, социальная политика государства является

неотъемлемой частью стратегии социально–экономического развития Украины.

Ключевые слова: внутренний валовой продукт (ВВП), динамика ВВП, социальное развитие, социально–экономическое развитие, продуктивность труда, благосостояние населения.

The article considers the impact of dynamics of the gross domestic product of Ukraine against social standards in the population of the state. It is shown that the percentage of employee wages pursuant to GDP remains very low. Thus, social policy is an integral part of socio-economic development of Ukraine.

Постановка проблеми. При розробці програм соціально–економічного розвитку України необхідно спиратися на об'єктивну оцінку існуючої ситуації. Ефективність соціаль-